

ve kterých zde dosud plotu nebylo, že sluší plot zachovati, byl-li již postaven, pak-li by mohla sousedovi povstati škoda, že žalobce byl by tudíž povinen, postarati se o uzavření a oddělení své zahrady jen, »kdyby toho bylo třeba«, a že v první větě § 858 obč. zák. se nečiní rozdíl, zda plot jest po pravé či levé straně hlavního vchodu. Dle skutkových zjištění prvního soudu byla odstraněná část plotu výhradním vlastnictvím žalovaného. Byl tudíž žalovaný dle § 362 obč. zák. oprávněn, jí volně nakládati, tedy jí i kdykoliv odstraniti, pokud volnost vlastnictví jeho nebyla zákonem anebo smlouvou omezena. Že žalovaný nebyl oprávněn, plot odstraniti, a že nárok žalobcův na opětné postavení plotu a udržování jeho v dobrém stavu jest oprávněn, dovozuje rozsudek prvního soudu jen z ustanovení § 858 obč. zák. Právnem uznal odvolací soud, že ustanovení § 856 obč. zák. na tento případ nedopadá. Povinnost vlastníka, postarati se o potřebné uzavření jeho prostoru a oddělení od cizího prostoru, týče se dle § 858 třetí věta obč. zák. jen jedné, a to pravé strany jeho hlavního vchodu. Odstraněný plot byl však po levé straně domu žalovaného a na této straně, tedy po pravé straně domu žalobcova, zříditi a udržovati plot je žalobce povinen. Z toho již, že žalovaný, samozřejmě jen ve svém zájmu, zřídil oplocení nejen po pravé, nýbrž i po levé straně svého domu, nelze odvozovati, že žalovaný vzal na se stálé břemeno, plot tento pro vždy udržovati v dobrém stavu. Žalobci jest se uzavřením a oddělením jeho prostoru po pravé straně domu jemu náležejícího, chrániti před škodou, jež by mu z opomenutí opatření toho mohla vzniknouti. Ustanovení první a druhé věty § 858 obč. zák., že výhradný držitel není povinován, svůj zbořený plot znovu postavit, že jen tehdy musí ho v dobrém stavu udržovati, mohla-li by následkem povstaleho v něm otvoru sousedu vzniknouti škoda, týče se v tomto případě jen plotu po levé straně domu, neboť třetí věta téhož § 858 obč. zák. mu potřebné uzavření a oddělení jeho prostoru od prostoru cizího po pravé straně domu ukládá. Povinnost udržovati plot po levé straně domu v dobrém stavu, když by nastalým v něm otvorem mohla sousedovi vzniknouti škoda, stíhá vlastníka jen, pokud dobrovolně jej nechává dále státi, poněvadž sousedu jeho ovšem nepřísluší právo, v cizím plotě samovolně a svémocně nějaké změny předsevzít. Že odstraněním sporného plotu vznikla možnost nějaké škody pro žalobce, nebylo pak nižšími soudy vůbec aniž zjištěno.

Čís. 2081.

Kdo poškozen byl činem trestným, může se domáhat na pachatele náhrady nákladů, jichž bylo vhodně vynaloženo ku vypátrání trestného činu. Náleží sem zejména odměna osobě třetí, jež k veřejnému vyzvání poškozeného přispěla mu k vypátrání pachatele.

(Rozh. ze dne 5. prosince 1922, Rv II 163/22.)

Právoplatným trestným rozsudkem krajského soudu ze dne 14. prosince 1920 byl žalovaný uznán vinným, že ukradl s jinými spoluzloději žalující firmě věci v ceně 3100 K a že mimo to na sebe převedl věci, jež

byly žalující firmě ukradeny a jichž cena byla v trestním řízení zjištěna na 3800 Kč, věda, že věci ty pocházejí z krádeže. S nárokem o náhradu 2000 Kč, jež vyplatila odměnou za vypátrání pachatele, byla žalující firma poukázána na pořad práva, jež pak nastoupila. Oba nižší soudy žalobu zamítly, odvolací soud z těchto důvodů: Žalobkyně domáhá se v tomto sporu zaplacení 2000 Kč, omezených na 1800 Kč, z důvodu náhrady škody dle § 1331 obč. zák., poněvadž nabídla veřejně odměnu 2000 Kč těm, kdož by byli nápomocni k vypátrání pachatele krádeže, u ní koncem července neb začátkem srpna 1920 spáchané, jakož i věcí, tehdy jí ukradených, a ježto z důvodu toho vyplatila osobám, které uvedly na stopu pachatele této krádeže, jímž byl také žalovaný, 1800 Kč. Pátrání po pachateli krádeže jest úkonem, náležejícím v první řadě veřejným orgánům bezpečnostním, by učiněno bylo zadost právu státu na vypátrání a potrestání pachatele činu trestního a zajištění bezpečnosti majetku. Podniká-li tudíž osoba, krádeží poškozená, činnost, směřující k vypátrání pachatele krádeže a ukradené věci a podporuje tím činnost orgánu veřejné bezpečnosti, nepozbývá tím tato činnost své základní povahy veřejnoprávní, nescucí se k zjištění činu trestného. Následkem toho nelze výlohy, jež vzešly poškozenému jeho činností, směřující ku zjištění pachatele krádeže a věci ukradené, považovati za škodu, jakou na zřeteli má ustanovení § 1331 obč. zák. Neboť ustanovení tohoto § dle svého doslovu vztahuje se na škodu, která vzešla poškozenému, ať přímo, ať nepřímo činem trestným, tedy trestným jednáním neb opomenutím pachatele samého, nikoliv však též činností poškozeného, vztahující se výlučně na zjištění trestného činu, byť i tato činnost byla trestným činem pachatele vyvolána. Otázku, které z výloh, jež vzešly zjišťováním trestného činu, tudíž i pátráním po pachateli a po ukradených věcech, dlužno nahraditi, řeší výhradně trestní řád a to v §§ 381 a násl., pokud se týče v § 51 a 52 cís. nař. ze dne 15. září 1915, čís. 278 ř. zák. V těchto ustanoveních trestního řádu není stanoveno, že pachatel krádeže je povinen nahraditi veřejným orgánům bezpečnostním (státu), výlohy, jež vzešly pátráním po pachateli krádeže neb trestným činu vůbec. Ani z ustanovení § 365 a násl. tr. ř. nelze dovociiti povinnost pachatele, který pro krádež právoplatně byl odsouzen, aby poškozenému jako soukromému účastníku zaplatil také výlohy, jež mu vzešly činností, směřující k vypátrání pachatele (ukradených věcí). Přes tyto hranice, trestním řádem stanovené, nelze přisouditi ani poškozenému trestným činem další výlohy, pokud mu vzešly zjišťováním trestného činu, jmenovitě když takováto činnost poškozeného nepozbývá tím, že ji na místě veřejných orgánů bezpečnostních předsebere sám poškozený, své základní povahy veřejnoprávní. Veřejné vypsání odměny na vypátrání pachatele a ukradených věcí a vyplacení odměny té poškozeným tomu, kdo na stopu pachatele (ukradených věcí) spolupátrající orgány veřejné uvedl, jest rovněž činností, směřující k zjištění činu trestného. Nelze proto výlohy, jež touto činností, t. j. vypsáním a vyplacením veřejné odměny poškozenému vzešly, považovati za škodu vzešlou činem trestným ve smyslu § 1331 obč. zák., to tím méně, když o vhodnosti a výši takovéto odměny, pokud se týče jejího vyplacení, rozhoduje jedině a výhradně vůle poškozeného samého, úplně nezávisle od činu trestného, pokud se týče od vůle pachatele.

Nejvyšší soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc odvolacímu soudu, by o ní znovu jednal a ji rozhodl.

D ů v o d y:

Žalobkyně jakožto poškozená měla dle § 1323 obč. zák. nárok proti pachatelům, by obnovili dřívější stav, totiž, by vrátili bezprávně odňaté věci, a byla tudíž oprávněna použití k vypátrání věcí každého po zákonu přípustného prostředku, jenž při rozumném posuzování stavu věci, pokud jí tento byl uznán, k dosažení tohoto účelu jevil se býti vhodným. K těmto opatřením dlužno počítati i vypsání odměny osobám, které by byly nápomocny k vypátrání pachatele krádeže a ukradených věcí, neboť jest to prostředek po zákonu přípustný a dle zjištění okresního soudu, jež v odvolacím řízení nedoznalo změny, přispělo vypsání odměny skutečně k vypátrání věcí, u žalovaného uschovaných. Odměna, již žalobkyně podle svého slibu vyplatila osobám, uvedeným pátrající činitele na stopu pachatelů, jest částí škody, která byla žalobkyni bezprávným odnětím věcí způsobena, poněvadž jest to náklad, k němuž tento bezprávný čin zavedl příčinu a jehož by bez tohoto činu nebylo bývalo třeba. Náhrada této odměny patří k úplnému zadostiučinění, na jaké poškozená má nárok. Za ni ručí žalovaný, pokud jde o věci, které sám s jinými ukradl, podle §§ 335, 1295, 1324 a 1331 obč. zák.; pokud jde o věci, které na sebe převédl, ač mu bylo povědomo, že jsou ukradeny, ručí žalovaný za ni též podle § 1302 obč. zák. rukou společnou a nerozdílnou se zlodějem těchto věcí, poněvadž úmyslně udržoval bezprávný stav, přímým pachatelem způsobený. Mínění první stelice, že žalovaný není povinen, by nahradil žalobkyni tento výdaj, poněvadž nemohl předvídati, že žalobkyně sáhne k takovému prostředku, nelze přisvědčiti. Ručení žalovaného jest opodstatněno již tím, že věděti musel a věděl, že způsobuje žalobkyni škodu bezprávným odnětím a zadržováním jejích věcí. Rovněž nelze sdíleti názor odvolacího soudu, že činnost, kterou žalobkyně podnikla k vypátrání pachatele krádeže a ukradených věcí a již podporovala činnost orgánů veřejné bezpečnosti, jest podle své základní povahy činností veřejnoprávní, a že na náhradu výloh, které jí vzešly touto činností, má nárok jen potud, pokud zákon ukládá pachateli náhradu nákladů trestního řízení. Okradený, pátraje po pachateli a ukradených věcech, činí tak z pravidla ve vlastním zájmu a má pak, jak bylo shora vyloženo, nárok na náhradu výloh dle práva občanského. Není sice nemyslitelné, že by se mohl vyskytnouti i okradený, který takovou činnost podnikne jen proto, by posloužil veřejnosti, avšak v tomto případě nebyly zjištěny skutečnosti, které by, pokud se týče žalobkyně, k takovému závěru opravňovaly. Pokud jde o otázku, zda odměna 1800 Kč, již žalobkyně dle svého tvrzení vyplatila, není přemrštěnou, dlužno uvážiti, že žalobkyně, kdyby věci se nebyly našly, byla by bývala oprávněna, žádati po žalovaném dle § 1331 obč. zák. náhradu ne pouze ceny obecné, nýbrž ceny, kterou věci měly vzhledem na zvláštní poměry žalobkyně a dokonce ceny zvláštní obliby. Nelze proto pouze přirovnávati odměnu 1800 Kč s odhadní cenou 6800 Kč, nýbrž jest přihlížeti i k tomu, že žalobkyni záleželo na tom, by ukradené přístroje dostala co nejdříve zpět, ježto trpěla škodu, nemohouc jimi pracovati, a že by jinak byla samozřejmě bývala nucena, poříditi si

přístroje jiné. S tohoto hlediska není odměna, jež činí okrouhle 25% ceny odhadní, nikterak přílišnou. Rozhodnutí sporu závisí tedy pouze ještě na zjištění, zda žalobkyně skutečně vyplatila odměnu 1800 Kč, jejíž náhradu žádá. Důkazy o tom byly sice v první stolici provedeny, avšak ani procesní soud ani soud odvolací neučinily příslušných zjištění.

Čís. 2082.

Zákon ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n., o zaopatřovacích požitcích bývalých zaměstnanců na velkém majetku pozemkovém.

Nároku na zaopatřovací požitky nabyl každý zaměstnanec, v § 1 jmenovaný, jenž po určité době služební před 6. květnem 1921 vstoupil do neaktivního stavu, bez ohledu na to, zda mu nárok na požitky příslušel již před vyhlášením zákona.

(Rozh. ze dne 6. prosince 1922, R I 1391/22.)

Vdova po Františku K-ovi, jenž zaměstnán byl na velkostatku od roku 1873 až do konce roku 1917, domáhala se na majiteli velkostatku polovice zaopatřovacích požitků, jež by příslušely manželé. Procesní soud první stolice žalobu zamítl mimo jiné z těchto důvodů: Zákon ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n., vztahuje se dle § 1 na bývalé zaměstnance na velkém majetku pozemkovém (§ 2 zákona ze dne 16. dubna 1919, čís. 215 sb. z. a n.), jakož i na pozůstalé po těchto zaměstnancích, jestliže: a) buď požívají již zaopatřovacích požitků z důvodu trvalého služebního poměru na velkém pozemkovém majetku, jako pensí, provisií, daru z milosti a pod. (§ 3 zák. ze dne 12. února 1920, čís. 115 sb. z. a n.) nebo b) nabyly nároku na vyplácení pense nebo provise dříve, nežli zákon začal působiti. Ustanovení § 1 a) vztahuje se tudíž na bývalé zaměstnance, kteří zaopatřovacích požitků již požívali, než zákon vstoupil v platnost, tedy před 6. květnem 1921. Ježto mezi stranami není sporu o tom, že žalovaní nevypláceli ani Jindřichu K-ovi po jeho vystoupení ze služby ani jeho manželce starobní neb invalidní (vdovské) renty, jest nepochybně, že Jindřich K. neměl by nároku na úpravu neb přiznání pensijních požitků dle § 1 lit. a). Jindřicha K-a nelze však zařaditi ani mezi zaměstnance druhé skupiny (§ 1 b); neboť jak z důvodové zprávy patrně, ustanovením § 1 b), § 16 cit. zák., jímž počátek působnosti zákona odložen byl na lhůtu 30 dní po jeho vyhlášení, mělo býti umožněno, aby vstoupiti mohli do pense četní staří úředníci a zřizenci v činné službě, kteří, ačkoliv již svou dobu přesloužili a fysicky nejsou s to, aby povinnosti své v plné míře konali, nemohou se odhodlati opustiti činnou službu, ježto by je čekala bída a rodiny jejich byly by ve své existenci ohroženy. Poněvadž však Jindřich K. do neaktivního poměru vstoupil dnem 31. prosince 1917, tedy více než o tři roky dříve, než vyhlášen byl zákon o úpravě zaopatřovacích požitků, nelze naň vztahovati ani ustanovení § 1 b) zákona. Právnímu názoru žalující strany, že uplatňovaný nárok vznikl teprve zákonem ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n., přisvědčiti nelze; neboť intencí tohoto zákona jest, zvýšiti zaopatřovací požitky, na něž bylo již nároku nabyto, a nikoliv tyto teprve vytvořiti, což jasně a určitě vyslovuje zákon (§ 1 b), jakož i prováděcí nař. ze dne